

16.5.2025

VN/27387/2024
STM125:00/2024**2025/2 TYÖTURVALLISUUSSÄÄNNÖKSIÄ VALMISTELEVAN NEUVOTTELUKUNNAN PÖYTÄKIRJA
16.5.2025**

Aika 16.5.2025 klo 10.00-11.50

Paikka: Teams-etäkokous

Osallistujat:

Antti Janas	STM, puheenjohtaja
Hanna-Mari Pekuri	STM, varapuheenjohtaja
Tuija Vähänen-Koivuluoma	Työsuojelun aluehallinto, varajäsen
Ville Kirvesniemi	STTK, varajäsen
Juha Ala-Hiiri	TKL, jäsen
Anne Mironen	SAK, jäsen
Riitta Työläjärvi	SAK/PSKJ, jäsen
Minna Salli	KT, jäsen
Päivi Lanttola	VTML, jäsen
Niko Nurmela	SY, jäsen
Lotta Savinko	Akava, jäsen
Anne Salomaa	EK, jäsen
Jarno Virtanen	STM, asiantuntija
Sirkku Saarikoski	STM, asiantuntija
Tanja Ylitöyrä	STM, sihteeri

1. Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen. Hyväksyttiin asialista. Osallistujat esittäytyivät.

2. Hyväksytään edellisen kokouksen pöytäkirja

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista annetun lain ym. muuttamisesta

Asiakohdat 3 ja 4 käsiteltiin yhdessä. Virtanen esitteli hallituksen esityksen ja asetusluonnoksen. Näiden säädösten valmistelua varten perustettu asbestiasiantuntijaverkosto kokoontui vuoden aikana 10 kertaa ja kuuli myös asiantuntijoita. Verkostossa oli ehdotuksista yksimielisyys. Suurin osa tarvittavista muutoksista kohdistuu asetukseen asbestityön turvallisuudesta, mutta joitakin muutoksia ehdotetaan myös lakiin eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista, työturvallisuuslakiin sekä työsuojelun valvontalakiin. Muutosten taustalla on asbestidirektiivin muutos, ja joitakin muutoksia ehdotetaan myös kansallisista lähtökohdista. Direktiivi on pantava täytäntöön 21.12.2025 mennessä. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle 12.6.

Virtanen selosti asetukseen asbestityön turvallisuudesta ehdotetut muutokset. Asbestialtistumisen raja-arvo olisi 0,01 kuitua/cm³, mikä kiristäisi muussa kuin asbestipurkutyössä, esimerkiksi kaivoksilla, sovellettavaa raja-arvoa nykyisestä. Kuitulaskennassa edellytettäisiin elektronimikroskopian käyttöä. Työnantajan tulisi antaa opetusta ja ohjausta työntekijöille kolmen vuoden välein. Opetukseen kuuluu sekä teoriaa että käytäntöä, joten pelkkä verkko-opetus ei ole riittävää. Opetuksesta annetaan todistus. Asbestipurkutyöstä

työsuojeluviranomaiselle annettavan ennakoilmoituksen tietoihin tulisi eräitä lisäyksiä. Krokidoliittipurkua koskevat vaatimukset muuttuisivat siten, että tiukemmat vaatimukset koskisivat jatkossa murenevan asbestimateriaalin purkua, ei nimenomaan krokidoliittia. Näin siksi, koska ruiskutettu/mureneva asbesti pölyää purettaessa asbestilajista riippumatta. Tämä muutos tehtiin lausuntokierroksen perusteella, sitä toivoivat mm. RT ja eräät alan yritykset. Hengityksensuojaimen tiiviystestauksen osalta säädettäisiin siitä teknisestä menetelmästä, jolla testaus tulee tehdä, eli alipaine- tai hiukkaslaskentamenetelmällä. Ilmankäsittelylaitteita ei enää testattaisi asbestikuiduilla, vaan ns. DOP-testaus tulisi pakolliseksi.

Ehdotettujen muutosten lisäksi valmistelussa esitettiin muitakin muutostoiveita. Mm. toivottiin AHA- tai RT-asiiantuntijan pätevyyttä tietyissä asbestitehtävissä, erityisesti asbestikartoituksessa. Nämä pätevyydet ovat terveydensuojelulainsäädännössä tai niitä ollaan lisäämässä sinne käynnissä olevan uudistuksen yhteydessä, ja jatkossa asbestisäädöksissä voi olla mahdollista viitata tähän lainsäädäntöön. Toivottiin myös näytteenottajan riippumattomuudesta säätämistä. Näitä muutoksia on mahdollista valmistella vuoden 2027 aikana.

Keskusteltiin luonnoksista. Monet kiittivät työryhmää hyvästä valmistelusta. Salomaa kysyi, ovatko työnantajan kolmen vuoden välein antamaa opetusta ja ohjausta koskevat kohdat työnantajapuolen hyväksymiä. Virtanen vahvisti näin olevan. Salomaa esitti, että vaikutustenarviointiin tulisi lisätä jotakin esihenkilöiden rikosoikeudellisesta rangaistusvastuusta. Asiaa ei hänen mielestään tulisi sivuuttaa tai jättää kertomatta kansanedustajille. Puheenjohtaja kertoi, että erään toisen hankkeen yhteydessä on OM:n kanssa käyty läpi sitä, missä laajuudessa tällaista on syytä nostaa esiin. Asiaa ei ole tarpeen nostaa erikseen tällaisessa hankkeessa, jossa ei muuteta nimenomaisesti rangaistussäännöksiä. Lausuntokierroksella saatiin kommentteja molempiin suuntiin, ja niitä voidaan tuoda eduskunnassa esiin. Kyseessä ei kuitenkaan ole tämän esityksen kannalta keskeinen asia. Salomaa totesi, että työnantajaan kohdistuvat velvoitteet laajenevat tietyiltä osin ja vastuu on laaja ja tulkinnanvarainen. Tämä aiheuttaa ongelmia työturvallisuusäätelyssä. Vaikka kyseessä ei ole tämän asiakokonaisuuden ydinasia, aihetta ei voida sivuuttaa tilanteissa, joissa työnantajan vastuu laajenee.

Työläjärvä totesi, että säädösmuutosten osalta viestintä, koulutus ja valvonta ovat jatkossa keskeisiä. Toivottavasti uudessa lupa- ja valvontavirastossa annetaan asbestiasioille riittävät resurssit. Myös työterveyshuollon rooli on tärkeä, ja on keskeistä, että asbestityötä tekevien terveystarkastuksen toteutuvat. Palkansaajajärjestöjen näkökulmasta rikosvastuu ei ole erityisen laaja tai ongelmallinen asia, eikä sitä ole tässä tarvetta erityisesti nostaa. Vähänen-Koivuluoma ei tiennyt nimenomaisesti tähän muutostyökokonaisuuteen liittyvän viestinnän suunnittelusta, mutta yleisesti kaikista tämäläisistä muutoksista viestitään avoimella aktiivisesti, ja niin varmasti tästäkin. Hän myös välittää viestintää koskevan toiveen eteenpäin. Savinko totesi rikosoikeudellisesta vastuusta, että tässä muutoksessa säädökset täsmentyvät ja tulkinnanvaraisuus vähenee. Asiaa ei tämän kokonaisuuden kohdalla ole tarvetta avata perusteluissa tai muuten. Puheenjohtaja totesi, että työturvallisuusmääräyksiin liittyvästä työnantajan ja tämän edustajan rangaistusvastuusta voidaan keskustella jossakin vaiheessa erikseen, koska aihe nousee toistuvasti esiin. Keskustelun käymistä kannatettiin.

Käytiin vielä pykälät ja koko hallituksen esitys puheenjohtajan johdolla läpi. Keskustelua rangaistusvastuusta jatkettiin Salomaan ehdotettua, että siitä tulisi mainita jossakin kohdassa perusteluja, että asiakokonaisuuden säännökset ovat rikoslain 47 luvun 8 §:ssä tarkoitettuja työturvallisuusmääräyksiä, joita koskee rikoslain 47 luvun 1 §:ssä säädetty rangaistusvastuu työturvallisuusrikoksesta. Puheenjohtaja totesi, että jokin tällainen lause on mahdollista sisällyttää perusteluihin. Keskustelussa kantaa ottaneet työntekijäpuolen edustajat eivät kuitenkaan pitäneet työturvallisuusmääräyksiin liittyvää rikosvastuuta laajana tai ongelmallisena eikä lisäystä haluttu tehdä, jotta lisäystä ei käytetä tarkoitushakuisesti myöhemmin. Todettiin, että asiasta on jäsenten kesken erimielisyyttä. Ehdotettiin, että asiasta käytäisiin keskustelua jollakin toisella foorumilla, ei tämän esitysluonnoksen käsittelyn yhteydessä. Myös puheenjohtaja totesi, että asiaan voidaan myöhemmin erikseen palata. Virtanen esitti toiveen, että eduskunnan valiokunnassa keskusteltaisiin ensisijaisesti asbestista, ei rikosvastuusta. Päätettiin, että ehdotettua lausetta ei lisätä hallituksen esitykseen ja rikosoikeuteen liittyviin kysymyksiin palataan erikseen myöhemmin.

Pykälät ja hallituksen esitys hyväksyttiin.

4. Valtioneuvoston asetus asbestityön turvallisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Käytiin puheenjohtajan johdolla läpi asetuksen pykälät ja perustelumuistio. Niihin ei esitetty kommentteja. Asetus ja perustelumuistio hyväksyttiin. Puheenjohtaja kiitti STM:n virkamiehiä ja kaikkia asbestiverkoston työhön osallistuneita hyvin sujuneesta valmistelusta. Hän kertoi, että asiaan palataan jossakin vaiheessa ammattipätevyyskysymyksen osalta, samoin siihen, mitä tapahtuu terveydensuojelulain uudistushankkeessa. TTN:n jäsen Vesa Pekkola on tässä hankkeessa valmistelijana, ja hän voi kertoa sen edistymisestä.

5. Muut asiat

Jatkettiin keskustelua työnantajan rikosvastuusta. Salomaa kertoi käyneensä aiheesta keskusteluja monien Euroopan maiden edustajien kanssa. Keskustelujen perusteella Suomen sääntely olisi tiukempaa kuin suurimmassa osassa muista Euroopan maista. Mitään kirjallisia dokumentteja hänellä ei aiheesta ole. Asiaa tulisi selvittää kattavasti, jotta aiheesta saadaan riittävä tieto kaikille, tämä olisi erityisesti OM:n tehtävä. Hän kysyi, millä aikataululla asiaa voitaisiin edistää. Työnantajapuoli on jo yhdessä selvittänyt asiaa Suomen osalta. Blankosääntelyä ei tulisi käyttää, miten siitä päästään pois? Puheenjohtaja totesi, että blankosääntely ei ole kielletty, mutta on totta, että sen käyttämistä ei ole pidetty ongelmattomana. Salomaa kertoi, että eduskunta oli pyytänyt selvitystä blankosääntelystä jossain vaiheessa aiemmin, ja sille on vastattu, ettei sitä oikeastaan enää ole, vaikka työturvallisuussäännöksiin liittyen sitä on laajasti. Tämänkin vuoksi asiassa on syytä edetä mahdollisimman pian. Puheenjohtaja totesi, että OM selvittää, mitä se katsoo aiheelliseksi, emmekä voi päättää mitään sen puolesta. Asiassa on ensin hahmotettava, mitä pitää selvittää. Jossakin TTN:n syksyn kokouksessa voidaan tarkastella lähtötilannetta ja sitä, mitä Salomaan mainitsema ankara sääntely käytännössä tarkoittaa. Näkemyserot ovat suuria. Työturvallisuusrikoksista tuomittavat rangaistukset ovat tavallisesti suhteellisen lieviä sakkoja. Salomaa totesi, että rikoksen tunnusmerkitä pitää määritellä tarkoin. Esihenkilö ei voi nykyisten säännösten perusteella tietää, miten toimimalla voi olla varma siitä, että toimii lain mukaisesti eikä rikosoikeudellisia seuraamuksia voi tulla. Kaikkien tulisi lukea Toni Sortin kirja "Työturvallisuusrikokset", joka selvittää asiaa. Sääntely on ankaraa siksi, että esihenkilöiden oikeusturvassa on ongelmia. Savinko totesi lukeneensa mainitun kirjan, mutta on aiheesta eri mieltä. Hän toivoi Salomaaalta kirjallista materiaalia keskustelun pohjaksi. Eduskunnan 25 vuotta vanha kirjaus ei ehkä enää ole niin relevantti, vaan on parempi tarkastella tämän hetken tosiasiallista tilannetta. Hän toivoi, että jatkossa TTN:n kokouksissa voidaan keskittyä kulloiseenkin asiaan eikä puhua rikosseuraamuksista, koska tästä on keskusteltu paljon. Työläjäri toivoi työnantajapuolelta kirjallista materiaalia ja ongelman analysointia; ongelma on syytä kirkastaa ennen kuin kuullaan asiantuntijoita. Myös puheenjohtaja katsoi, että olisi hyvä, ettei joka asian yhteydessä käytettäisi paljon aikaa tähän aiheeseen. Siksi aihe olisi hyvä käydä läpi ja katsoa, onko samansuuntaista näkemystä edes mahdollista muodostaa. Jos Salomaalla on materiaalia keskusteluista muiden maiden edustajien kanssa tai muuta materiaalia aiheesta, se auttaisi asiaa. STM:llä ei ole tarkkaa kuvaa muiden maiden seuraamusjärjestelmistä. Salomaa totesi, ettei ole EK:n tehtävä lähteä tekemään ministeriölle kirjallista selvitystä aiheesta, vaan tämäntyyppiset selvitykset tulee laatia asiakokonaisuutta tuntevien ministeriöiden toimesta. Salomaa sanoi olevansa mielellään yhdessä määrittelemässä teemoja, joista olisi hyvä laatia mahdollisimman kattava selvitys ja muodostaa yhteinen tilannekuva. Puheenjohtaja totesi, että psykososiaalisen kuormituksen hankkeen yhteydessä on selvitetty Pohjoismaiden tilannetta, ja senkin selvittäminen vei paljon aikaa. Koko Euroopan selvittämisen sijaan on pyrittävä tarkastelemaan sopivia verrokkimaita ja myös psykososiaalisen kuormituksen aineistoa voidaan hyödyntää. Blankosääntely on edelleen siis sallittua, sitä on mm. virka- ja liikenne rikoksissa. Perustuslakivaliokunnan kriteereiden osalta on ollut menneiden vuosien aikana erilaisia näkemyksiä siitä, ovatko kriteerit optimointikäskyjä vai todellisia edellytyksiä. Salomaa totesi, että aiheeseen liittyvää materiaalia ovat Toni Sortin kirjat, RL 47 luvun hallituksen esitys perusteluineen sekä vertailu muuhun työlaissaadantoon, esim. työsopimuslakiin, jossa on mainittu, mitkä pykälät ovat rangaistusvastuun piirissä. Hän lähetti aikanaan kuormitusjaostolle Sakari Melanderin asiaa koskevan Defensor Legis -artikkelin ja voi lähettää sen myös TTN:lle. Blankosääntelyä ei ole sellaisenaan kielletty, mutta perustuslakivaliokunnan mukaan siitä pitäisi päästä eroon. Eduskunnalle ei ole kerrottu työturvallisuussääntelystä blankosääntelystä raportoituksessa. Hän ehdotti, että pyydetään Sakari Melander asiantuntijaksi, samoin kaksi näitä asioita hoitavaa asianajajaa. Puheenjohtaja totesi, että selvitetään ensin itse neuvottelukunnan puitteissa lähtötilannetta ja sen jälkeen voidaan katsoa jatkoaskelaita ja millaista lisäasiantuntemusta mahdollisesti tarvitaan. Puheenjohtaja totesi myös, että rikoslaki ei ole neuvottelukunnan tai edes STM:n asia, vaan kuuluu OM:lle, ja seuraamusjärjestelmän muuttaminen on hallitusohjelmatasoinen

asia. Emme voi päättää OM:n puolesta mitään. Kuitenkin koska aiheeseen toistuvasti palataan, olisi hyvä muodostaa yhteinen kuva tai toisaalta selvittää, mitkä asiat nähdään eri tavoin. Suomen sääntelyä ei pidä suoraan verrata muihin maihin vaan muuhun kansalliseen rikossääntelyyn. Tämä on rikosasioihin perehtyneen henkilön tehtävä. Työturvallisuusrikoksista on tutkimusta esim. yhteisösakkojen osalta. Noin viisi vuotta sitten TTN:ssä oli esillä katsaus työturvallisuusrikosten seuraamuksista verrattuna muihin rikoksiin, ja samalla puhuttiin myös seuraamusmaksuista, jotka rinnastuvat rikosoikeudellisiin seurauksiin. Ruotsissa on mahdollista määrätä hallinnollisia seuraamusmaksuja tietyistä rikoksista. Salomaa totesi käsityksensä, että Ruotsissa seuraamukset kohdistuvat työnantajaan, eivät yksittäiseen henkilöön. Puheenjohtaja päätti keskustelun todeten, että aiheeseen palataan. Muita asioita ei ollut.

6. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.50.

Antti Janas

puheenjohtaja

Tanja Ylitöyrä

sihteeri